

Barokní pláč

DIENTZENHOEROVÉ NA BROUMOVSKU

Za takřka 1200 let existence českých dějin u nás vzniklo mnoho architektonických děl, od hradišť přes města až po kostely či katedrály. Představují nepřeborný návštěvníký potenciál pro domácí i zahraniční turisty. Jejich osud ale bývá často smutný. První díl nového seriálu o chátrajících sakrálních stavbách nás zavádí na Broumovsko.

Kostel sv. Jakuba Většího v Ruprechticích vznikl podle plánů K. I. Dientzenhofera na místě původního dřevěného z roku 1386.

Mnogo významných památek upadá v zapomnění a pustne. Nelze přehlédnout, že na dané realitě se podepsal zejména čtyřicetiletý socialistický osud staveb. Opomíjeny režimem, staly se z nich „mrtvé“ objekty, nejčastěji v roli skladišť, finanční podpora ze strany státu žádná.

Ani po roce 1989 se bohužel stav příliš nezlepšil. Ekonomický potenciál na záchranu pamětihodností chybí, valná většina sakrálních staveb sice slouží pro náboženské účely, ale objekty dále chátrají.

Cílem našich reportáží je trochu oprášit zub času, nahlédnout do krásných koutů naší vlasti a přitom upozornit na holou skutečnost. V prvním dílu seriálu se podíváme na Broumovsko. Už tři stovky let utváří tamní krajinu soubor unikátních venkovských barokních kostelů, který patří

k bohatství českého i evropského baroka.

Kostelíky s nevtíravým půvabem

O vznik barokního komplexu v regionu broumovského kláštera se přičinil hlavně jeho tehdejší opat Otmar Zinke. Dnes je až nereálné, v jak krátké době – během čtyř desetiletí – zvládl dílo, k němuž přizval geniální architektu a stavební praktiky Kryštofa Dientzenhofera a jeho syna Kiliána Ignáce. Změnu vyvolala nevyhovující síť dožívajících dřevěných kostelů. Byly malé, na hranici životnosti, jejich periodické opravy stále náročnější.

Podle Kryštofových plánů tak vznikly kostely ve Verněřovicích (1719 – 20), Ruprechticích (1720 – 23) a na základě jeho staršího projektu vystavěl syn i kostel v Otovicích (1725 – 26). V plné režii Kiliána Ignáce pak vyrůstaly kostely v Heřmánkovících (1722 – 24), Vižňově (1724 – 25), Bezděkově (1724 – 27), Šonově (1726 – 30) a konečně v Božanově (1737 – 40). K této skupině se

(HEŘMÁNKOVICE)

volně řadí další stavby, hlavně kaple Hvězda nad Křinicemi od Kiliána Ignáce.

Všechny chrámy spojuje uplatnění specifického typu venkovského kostela. Řešení vycházelo z jednodušší svatyně se zvonicí, muselo být laciné a rychle realizovatelné bez složitých technických prvků a bohatší dekorativní výzdoby. Dimenze kostelů přitom dbala jak na populaci bohatých vesnic (řádově 1500 obyvatel), tak splnění požadavku vytvoření jejich nové dominanty na mírném návrší.

Zvolenou prostorovou koncepcí, ovlivněnou znalostí místního terénu, autoři nakonec dosáhli pozoruhodné příbuznosti uvědomělého tvarosloví baroka s přírodními „stavbami“ skalních útvarů. Lákadlem Broumova totiž jsou rozsáhlé pískovcové plošiny a skalní města, nejbizarnější formace ve střední Evropě.

Kdo je kdo

Kryštof Dientzenhofer (1655 – 1722) a jeho syn **Kilián Ignác** (1689 – 1751) patří k vynikajícím architektům vrcholného českého baroka. Uznávaní tvůrci posunuli středoevropský vývoj směrem k tzv. radikálnímu baroku a jeho vytříbené pozdní formě, reagující na aktuální stylové podněty raného rokoka a klasicismu. Z jejich impozantního portfolia staveb jmenujme například pražské kostely sv. Jana Nepomuckého, Lorety, sv. Mikuláše na Malé Straně, sv. Markéty v Břevnově, respektive Invalidovnu v Karlíně nebo vilu Portheimka na Smíchově. Činili se i mimo Prahu: zámek v Ploskovicích, kostely v Karlových Varech či v Legnickém Polí jsou toho důkazem.